

DESATORO NOVINÁRA PÍŠUCEHO O RÓMSKEJ TÉME

1. Zbytočne a neprimerane nezdôrazňujem etnicitu Rómov.

Napísali by ste, že v potravinách kradol Slovák? Je potrebné zdôrazniť, že „[doteraz je potvrdených 27 prípadov žltacky, z toho 23 u rómskeho obyvateľstva](#)“?

2. Uvádzam rómskeho respondenta celým menom a priezviskom.

Najmä v anketách robia niektorí novinári rozdiely medzi Rómami a príslušníkmi majoritnej spoločnosti. Niektoré televízie v tej istej reportáži uvádzajú celé meno osoby, ktorá je príslušníkom majority, kým Rómov neidentifikujú alebo ich označujú „osadník, [občan osady](#), Róm, [obyvateľ miestnej kolónie](#)“, niekedy zostávajú úplne bez identifikácie.

3. Oslovujem aj zainteresovaných Rómov a dám im priestor na vyjadrenie.

Článok [Starosta Slovenskej Lúpcy: Niektorí Rómovia radšej prídu o dávku, než by pracovali](#) má len jedného osloveného – starostu. Názor Róma v ňom nezaznie. Novinári by mali dbať o to, aby v príspevku dostal priestor aj Róm, ktorého sa daná téma dotýka.

4. Využívam rozmanitejší zoznam odborníkov a autorít, ktorých pri rómskej téme oslovím.

Pri získavaní názorov autorít neoslovujem vždy tých istých respondentov, ale sa snažím mať vo svojom zozname viac odborníkov, najmä z radov Rómov. Oslovujem aj odborníkov z vedeckých inštitúcií, zodpovedných pracovníkov štátnej správy, predstaviteľov samospráv, či odborníkov z mimovládnych neziskových organizácií. Často je totiž jediným citovaným splnomocnenec Peter Pollák.

5. Pristupujem so zvýšenou citlivosťou a zodpovednosťou k osobám, ktoré nemajú skúsenosti s komunikáciou s médiami.

Novinári, najmä v televíziách, využívajú ankety. Pritom si ľudia z osád často neuvedomujú, aký vplyv majú médiá. [Pýtať sa Rómky v osade, či by bola schopná okradnúť dôchodcu](#) a pýtať sa to mediálne uvedomelého človeka je rozdiel.

6. Venujem sa aj integrovaným Rómom, nezameriavam sa len na obyvateľov osád.

Pri výbere príspevku sa zameriavam aj integrovaných Rómov, nezabúdam na skutočnosť, že aj rómska komunita je rôznorodá a že podľa Atlasu rómskych komunít tvorí integrovaná skupina Rómov na Slovensku takmer polovicu Rómov. Rómska téma sa dá takisto spracovať aj pozitívne.

7. Negatívne činy a javy neprípisujem celej komunite či celej národnostnej menšine.

[Rómovia terorizujú v Sheffielde školákov!](#) Všetci? Novinári často prezentujú činy individua či malej skupiny ľudí ako činy celej komunity. Zovšeobecňujú aj spojenia ako „osadníci prepadli strážnika“, či „[Rómovia sa bili sekerami](#).“

8. Vyhýbam sa stereotypom a predsudkom.

„Viete si predstaviť, že by vaše 7-ročné dieťa fetovalo? Asi nie. V bežných slovenských rodinách to ani nie je možné. Ale osada pod Kortínou je iná,“ uvádzajú [moderátori reportáž](#) z rómskej osady. Typický príklad stereotypu o kriminalite či sociálnej situácii, ktorý vyčleňuje dianie v rómskej osade ako niečo, čo sa v majoritnej spoločnosti nemôže stať. Rómov zobrazujú médiá nezriedka ako problémových, ktorí žijú len zo sociálnych dávok, kradnú, nemajú hygienické návyky a nechcú pracovať.

9. Nepoužívam účelovo vybrané negatívne a urážlivé hodnotenia.

Aj keď pomenovanie „Cigán“ sa už väčšinou v médiách nevyužíva, niekedy novinári účelovo vyberajú respondentov, ktorí negatívne hodnotenie použijú. Môžu sa pritom odvolať na to, že hanlivý výraz nepoužili oni, ale človek v ankete. Napríklad citát obyvateľky Sniny z reportáže: „To je svinstvo. Ja by som nedostala, keby som išla. Všetci si hľadajte. Ale Cigánom (bývanie) dajú,“ alebo vyjadrenie kamaráta strateného mladíka: „Ja neviem, Cigáni prišli na mercedese čiernom a odviezli ho preč.“

10. Nepoužívam nekorektný titulok, ktorý predáva tému len preto, že ide o Rómov.

Titulok má zaujať, nie však za cenu bulvárnosti, nekorektnosti či urážlivosti. Do tejto kategórie môžeme zahrnúť napríklad tieto dva titulky: [Čierna háved' mesta Vroclav, Britský dokument odhalil krutý osud Rómov: Mladá panna stojí 3500 libier!](#) Príspevky pritom nemusia byť urážajúce, titulok je však neprimerane nafúknutý, nekorektný či zavádzajúci. Takisto titulok [Róm v Trnave predviedol neskutočnú šou: Všetkých ohúril, nikto to nečakal!](#) navodzuje pocit, že hra na klavíri je niečo, čoho bežne Rómovia nie sú schopní.

Okrem toho rešpektujem **Etický kódex novinára** Slovenského syndikátu novinárov, z ktorého vyplývajú aj tieto zásady. Kódex v 3. bode článku IV. hovorí: *Novinár nepodnecuje nenávisť, ani diskrimináciu založenú na rase, svetonázore, náboženskom vyznaní, etnickom pôvode, veku, sociálnom postavení, pohlaví či sexuálnej orientácii. O príslušnosti ľudí k menšine informuje iba v prípade, že táto informácia je v kontexte daného príspevku relevantná.*

Príklady v desatore vyplývajú z analýzy, ktorú v období 1. júla až 30. novembra 2014 realizovalo občianske združenie Romano kher – Rómsky dom v spolupráci s agentúrou NEWTON Media. Sledované médiá boli denníky *Hospodárske noviny*, *Nový čas*, *SME*, *Plus jeden deň*, *Pravda*, *Új szó*, televízie *TV JOJ*, *TV Markíza*, *Jednotka*, *TA3* a internetové spravodajské portály *aktualne.sk*, *pluska.sk*, *topky.sk*. Uvedené príklady pochádzajú z prepisov reportáží a z tlačenej verzie, verzie uvedené na internete sa mohli zmeniť.

